

Nurullah Ataç - Günlerin Getirdiği

Yapı Kredi Yayınları, s.99-101

Biz duyduğumuz, düşündüğümüz için o kaygısız, tasasız çevrenin ortasında yapayalnızız. Kendimizden başka bir yerden yardım beklemeyelim. «Ol!» buyurulmuş, evren oluvermiş; am a salt bir varlıkla var; insanoğlu gelip de «düşün» demeseymiş, bir mânâsı, bir ereği olmayacakmış; «dinle» demeseymiş, sesleri; «bak» demeseymiş, renkleri, çizgileri olmayacakmış. Evreni biz yaratmadıksa da manasını, ereğini, seslerini, güzelliğini biz yaratmışız. Gençlerin, o yalnızlık duygusu bile göğüslerini kabartır: tanrılar gibi yalnız, Tanrı gibi yalnız. Bir gün, şair olmaktan umudumu büsbütün kesmeden önce bir gün o gurura kendimi bırakarak:

Beklemem, ey bahar! bahçelerinden

Hülyama yâr olan âteşin gülü

demiştin. Benim içimdeki zenginlik bulunur muydu tabiatta?

Genç adam, yalnız tabiat içinde değil, insanlar arasında da yapayalnızdır. Anlamadığı için anlaşılmadığını sanır. Başkaları gibi kendi özünü de gerçekten göremediği için, eşi benzeri olmadığına inanır. Yüreğindeki zenginlik kuruntuları ile oyalanır da çevresindeki som altına yukarıdan bakar. Ufacık bir dünyaya tıkmıştır; oradan çıkmaya korktuğu için, belki de gözlerinin kamaşacağını bir içgüdü ile sezdiği için engin, uçsuz bucaksız tabiata, evrene çıkamaz. Kendinden başka ne görüyorsa hepsinin ancak kendini oyalamak için belirmiş bir gölge olabileceği düşüncesine bile yabancı değildir. En üzüntülü günlerinde sorun, sevgilinin bile gerçekten var olduğuna inanmaz. Sevgiliyi sevmez, sevgilide özünü sever.

Genç adam, tabiatı, başkalarını, sevgiliyi bilmez dedim: genç adam kendi kendini de bilmez. Bilmek, anlamak için karşılaştırmak gerektir. O, kendisini başka kimse ile karşılaştırmaz ki özünü anlasın, bilsin. Genç adam, iç âlemi ile övünür: am a onun öyle geniş sandığı iç âlemi daha oluş halindedir. Tamamiyle olduğu gün acıkır, azığını dış âlemden arar.

O zaman görür, o zaman anlar, o zaman başkalarının varlığına, her gördüğünün bir düş olmadığına inanır. Dış âlemin zenginliğini kavrayıp kendi yoksulluğunu sezer. Ama onu sezmekle titremez, çünkü dış âlemin zenginliğini kavram ak o zenginliğe ermektir. Artık bilir ki gördüğü ne varsa hepsi kendisindir, çünkü kendisini onlara vermiştir.

Bir gün geliyor, tabiatla insanın bir olduğunu anlıyoruz. Gençliğimizde gerek kendi düşündüğümüz, gerek başkalarından öğrenip de hoşlandığımız ayrılıkların gerçek olmadığını görüveriyoruz. Pascal'ın: «Evren bizi ezse de gene ezdiğini bilmez»

diyen adamın büyüklüğünü yadsımak (inkâr etmek) istemiyorum; ancak unutmayalım ki Pascal, kendini Tann'da yitirmeyi dilemişse de daha tabiatla yitirmek yaşına varmadan ölmüştür. Evrenin manasını, ereğini, evrenin dışında düşünmüştür. Bu ise genç bir adam işidir, kalıpla özün bir olduğunu anlayamayan, ikisinin nasılsa birleşmiş ayrı ayrı iki öge (unsur) olabileceğini sanan genç bir adamın işidir. Kalıpla öz ikiliği olmadığını anladığımız gün, gözümüzde tabiatla insan ikiliği de kalmaz. Tabiatın biz, bizim de tabiat olduğumuz içimizde bir ışık gibi doğuverir.

Tikede (cüz'de) olan ne vardır ki tümde (kül'de) de bulunmasın? Mademki insanda akıl vardır, düşünce, duygu vardır, bunlar elbette tabiatla da vardır; belki bizim alışık olmadığımız kalıplara büründükleri için biz sezemeyiz, bizim sezemeyişimiz onların yok olması demek değildir. Gururuna kapılan insanoğlu, akli en büyük nimet saymış, aklın da ancak kendisinde belirlediği gibi gözükeceğini sanmış, bunun için kalkmış ağacın, hayvanın akli olmadığını söylemiş. Tıpkı kendisinden başka kimsenin gerçekten var olduğuna inanmayan genç adamın hali!

Güzelliğe: «Çizgileri yerlerinde komayan devime kinim vardır» dedirten Baudelaire de genç yaşta ölmüştür. Bizim içimizde değişmeden yahut değiştiklerini sezdirmeden angının (hatıranın) zenginliklerine eren izlenimlerin (intihaların) hep tabiatın dileği olduğunu anlayacak yaşa erişememiş. İnsan, tabiatın anan, andığı için de bengileşmek (ebedileşmek) isteyen bir tikesidir.

Araştırma Sorusu: Yazar, insanın yalnızlık ve evrenle bütünlük arasındaki yolculuğunu hangi düşünsel dönüşümler ve anlatım biçimleri aracılığıyla ortaya koyuyor?